

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNIT

Anna Hajdučinová , Mgr.

**Zo zákulisia zvieratiek v zime- náučné texty a súbor pracovných
listov pre prácu v záujmovom útvare
Ochranársky**

**Pale la džvirinakeri paluňi fala jevende - sikhľavne teksti the
butakre ľilengro suboris.**

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: <Mgr. Anna Hajdučinová
>

Kontakt na autora UZ: <Základná škola s materskou
školou Tuhrina,
hajducinova.anna@gmail.com
>

Názov: <Zo zákulisia zvieratiek v zime –
náučné texty a súbor
pracovních listov pre prácu v
záujmovom útvare
Ochranársky>

Rok vytvorenia: <2014>

**Oponentský posudok
vypracoval:** Mgr. Gejza Varga

Preklad: Erika Godlová

ISBN 978-80-565-1253-1

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komúnit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

**Obsah: 1. Zvieratká v zime/ O džvirini
jevende**

- 2. Keď prichádza hlad/ Kana
avel e bokh**
- 3. Sol' nad zlato / Lon buter sar
somnakaj**
- 4. Vyrobneme si vtáčiu búdku /
Keras čiriklengi o kher**
- 5. Osemsmerovka /
Ochtodromeskro**
- 6. Stopy v snehu / O uštara
andro jiv**
- 7. Básničky o zvieratkách v zime
/ O basnički pal o džvirini
jevende**
- 8. Omaľovanky / Vareso te
maľinel avri**

1. Zvieratká v zime

Nie všetky zvieratká môže vidieť po celý rok. Niektoré vidím len v lete, iné môžeme vidieť aj v zime. Niektoré sa v jeseni sťahujú do teplejších oblastí, ako napríklad bociana biely (zimuje v Afrike, živí sa hmyzom, žabami a rybami), bocian čierny (zimuje v Afrike, živí sa hmyzom, žabami a rybami), lastovička domová (zimuje v Afrike, živí sa lietajúcim hmyzom), belorítka domová (zimuje v Afrike, živí sa lietajúcim hmyzom) a kukučka jarabia (zimuje v Afrike, jej potravou je hmyz, hlavne jeho chlpaté húsenice). Tieto vtáky sa živia hmyzom, ktorý u nás v zime nelieta, preto by tieto vtáky zahynuli v zime od hladu. Z toho dôvodu odlietajú do Afriky, kde je dostatok hmyzu a v jari (keď začína opäť lietať hmyz) sa vracajú k nám. Preto ich voláme sťahovavé vtáky.

Väčšina zvierat, ktoré ostávajú u nás, sa musia v zimnom období ukryť a tak sa chrániť pred nízkou teplotou prostredia.

Vtáky sú aktívne aj v zime. Môžeme ich vidieť lietať a hľadať si potravu, napr. orol, myšiak, sokol, bažant, výr, d'ateľ, vrabec, kačica, sýkorka (napr. sýkorky sa živia plodmi, ktoré ostali na stromoch a kroch). Vtákom v zime pomáhame aj my ľudia, do krmidiel im dávame vhodnú potravu. Sýkorky majú najradšej olejnaté semená, napr. semená slnečnice ročnej. Hrdličky obľubujú zrná pšenice, ovsa a rozdrvenú kukuricu. Ďatle obľubujú loj, ktorý im zavesíme na konár.

Aj cicavce sú aktívne v zime, napr. sviňa divá, zajac poľný, liška hrdzavá, jeleň lesný (poľovníci ho prikrmujú) či veverica lesná. Niektoré cicavce ako napr. jež, medveď a svišť zimné obdobie prespia vo svojich úkrytoch.

Najdravejší zimný spáč: Medveď hnedý

Medved' hnedý je naša najväčšia šelma. Patrí medzi zimných lesných spáčov. Svoj brloh však počas zimy niekoľkokrát opúšťa. Dokonca sa stalo, že medved' sa vôbec ani neuložil spať. Práve medzi koncom decembra a začiatkom februára sa rodia mláďatá – slepé a úplne bezbranné, pričom ich hmotnosť je okolo 0,5 kg.

1. O džvirini jevende

Na savore džvirini šaj te dikhas prekal o calo berš. Varesave dikhas ča ňilaje, aver šaj te dikhas the jevende. Varesave andro jesos džan andro tateder thema, sar o parno čangalo (jevende hino andre Afrika, chal le kirmen, le žamben u le mačhen), o kalo čangalo (jevende andre Afrika, chal o kirme, o žambi u mače), e lastovička domova (jevende andre Afrika, chal o kirme so urňon), e beloritka domova (jevende andre Afrika, chal o kirme, so urňon), e kukučka jarabia (jevende andre Afrika, chal le kirmen, nekh buter o zarale kirme). Ola čirikle chan o kirme, save ke amende jevende nanen, vaš oda ola čirikle merenas bokhatar jevende. Olestar urňon andre Afrika, kaj hine dosta kirme u angle ňilaj (kana o kirme pal'is chuden te urňol) aven pale ke amende. Vaš oda len vičhinas o phirde čirikle.

Nekh buter džvirini, save ačhen ke amende, pen jevende musaj te garuvel u avka pen te arakhel khatar o šil.

O čirikle hine aktivna the jevende. Šaj len dikhas te urňol u te rodel o chaben, sar o orol, o myšiak, sokol, bažant, výr, d'atel', vrabec, e raca, sýkorka (o sýkorki chan the oda, so ačhil'as pro kašta the kandre). Le čiriklenge jevende pomožinas the amen, o manuša, andro chabnaskre thanora lenge čhivas lengro chaben. O sýkorki nekh feder kamen o semena pherdo olej, sar e slněčnica. O hrdlički nekh feder kamen o dživ, pšenička, ovos u e mard'i kukurica. O d'atl'i kamen o žiros, savo lenge figinas pro kašt.

The o cicavci hine aktivna jevende, sar o dzivo balo, o šošoj ma'engro, e liška l'oli, o jeleňos vešeskro (o pol'ovňika lenge thoven o chaben) vaj e veverica vešeskri. Varesave cicavci sar o ježkos, o rich u o sviš'os jevende soven andro lengre garud'ipnaskre thana.

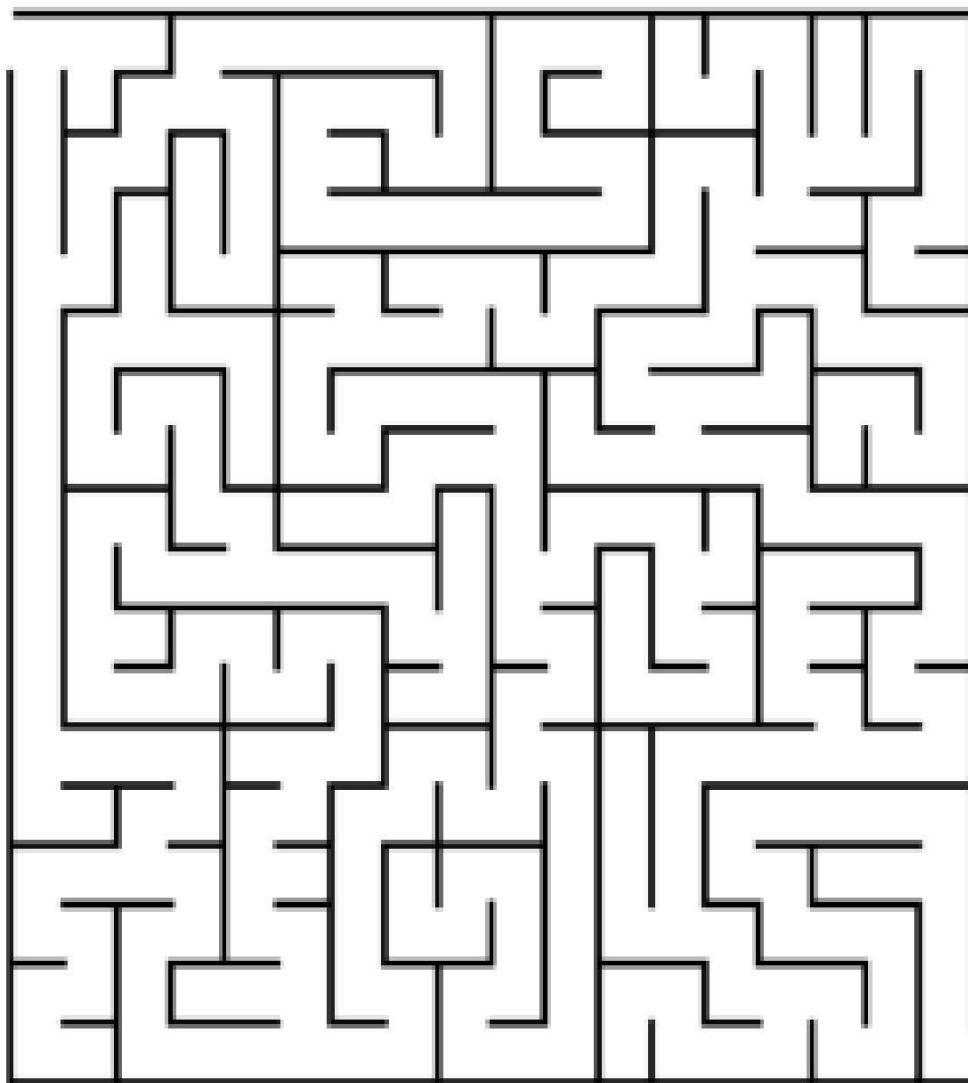
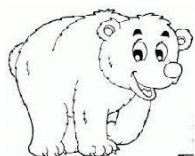
Najdravejší zimný spáč: Medveď hnedý
Nekh buter bokhalo jevendeskro suto: O rich hňedo

*O ričh hñedo hino Amari nekh bareder šelma. Phirel maškar o jevendeskre vešeskre sute.
Jevende buterval džal le kherestar avri. Ačhil'as pes the oda, hoj o ričh na ge'as te sovel.
Maškar o agor decembroskro the kana chudel o februaris ul'on o terne – hine kore u
bizorakre, hin len ki o 0,5 kg.*

ÚLOHA/ So te kerel

Pomôž medved'ovi dostat' sa do jeho brloha./ Pomožin le ričheske te chudel pes andro kher.

Najpichľavejší spachtoš z lesa: Jež bledý

Ježko si pred zimou nerobí nejaké špeciálne zásoby potravy. Cez zimu žije skôr z tukových zásob. Jeho telesná teplota sa znižuje na 2 stupne Celzia a trvá väčšinou štyri mesiace. Počas teplejšieho mesiaca sa zvykne prebudiť.

Na jeseň si hromadí suché lístie a obklopí ho suchými poplazmi černice. Svoj zimný úkryt si stavia v plytkých, senom a machom vystlaných dierach, ukrytých v kroví, medzi koreňmi stromov alebo medzi kameňmi. Preto je dobré nechať v záhrade kopy listia a halúzok a nepoužívať chemické postreky. Zvyčajne do jeho brlohu vedú dva vchody, z ktorých jeden zapcháva proti vetru. V tejto hĺbke zostáva v zimnom sánku až do apríla.

Vedel si, že ježkovou preventívnou hlavnou obranou je približne 16 000 pichliačov na chrbtovej časti tela. V čase ohrozenia sa zvinie do ostnatého klobka pomocou špeciálneho svalu.

O vešeskro suto so nekh buter phusavel: O ježkos parno

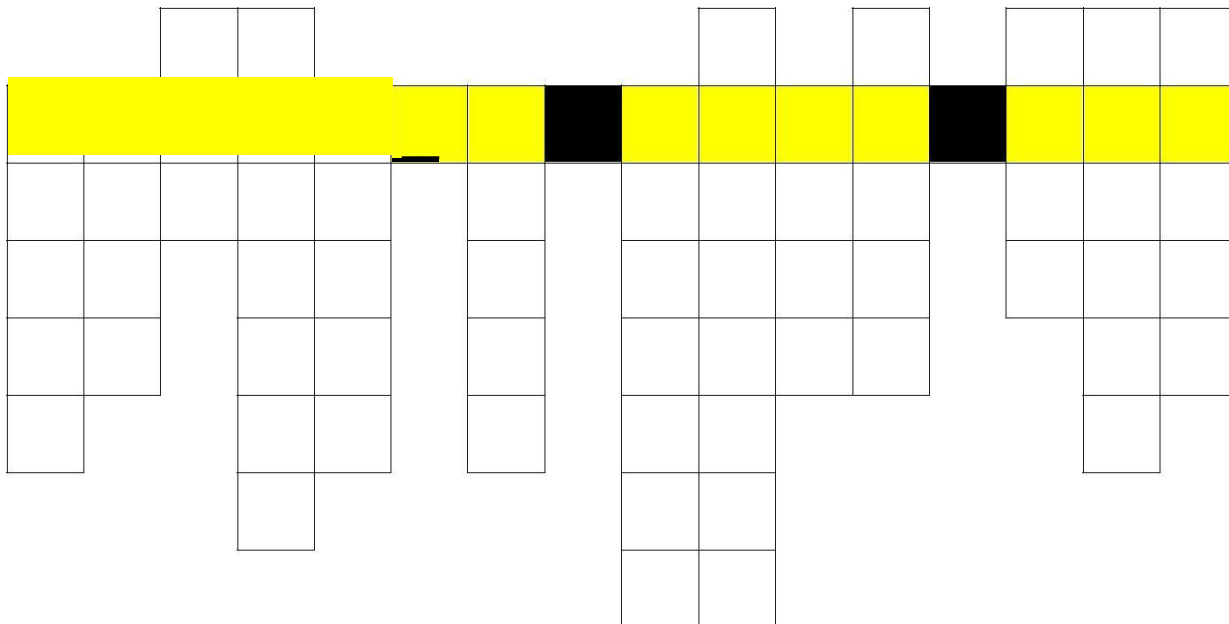
O ježkos peske anglo jevend na kerel ňisave špecijalna chabena te l'ikerel. Jevende dživel ole žiostar, so hin andre leste. Leskro taťipen perel pro 2 stupňi Celzia u oda l'ikerel nekh buter štar čhona. Kana hino o tateder čhon, o ježkus uš'el opre.

*Pro jesos peske kidel opre o šuke prajta u pašal thovel o šuke čara andal e čerñica.
Pes kro jevendeskro kher peske ačhavel andro na bare cheva, kaj thovel e phus the o
machos, garude maškar o kandre, koreña le kaštengre vaj maškar o bara. Vaš oda hin
mištes te mukhel andre bar o kopi prajta the kaštora u te na thovel opre e chemia.
Normalno andro leskro kher lidžan duj vudara, jekh lender phandel angle balvaj. Andre
kadi kopa ačhel andro jevendeskro soviben dži o april'is.
Džan'nal, hoj o ježkos pes arakhel avka, hoj pre leste hin ki o 16 000 phusade sar suva,
pro dumo. Kana daral thovel pes andro phusado klbko andre soste leske pomožinel o
špecialno svalos.*

Tajnička

Ked' vyplníš tajničku, dozvieš sa, čím sa ježko živí v zime./ kana kereha e tajnička
dodžaneha pes, so o ježkos chal jevende

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

Vysokohorský spáč: Svišť vrchovský

Keď sa blíži koniec leta, svište si začínajú vo svojej nore zhromažďovať trávnu, seno, časti rastlín a vytvoria tak mäkkú podstielku ku zimnému spánku, ktorý začína v priebehu októbra.

S príchodom zimy si svište vrchovské tatranské utesňujú vchody do svojich brlohov a celá svištia rodinka sa schúli k sebe a upadajú do hibernácie. Je to stav, keď sa im spomalí činnosť srdca a ich telesná teplota klesne skoro na teplotu vzduchu.

Prirodzenými nepriateľmi svišťov sú orly, ale aj rysy a líšky. Svišť dokáže skonzumovať neuveriteľné množstvo potravy s úmyslom nahromadiť si čo najviac podkožného tuku, ktorý mu umožňuje prečkať zimu.

A takto nejako vyzerajú úkryty, v ktorých žijú svište.

Sovel andro uče plaja: Svišť' vrchovský

A takto nejako vyzerajú úkryty, v ktorých žijú svište.

Kana o ňilaj agorinel, o svišťa chuden te kidel o čar, šuko čar, kotora rastlini andro kheroro u keren penge kovlo vad'os vaš o jevendeskro soviben, zasoven andro oktobris.

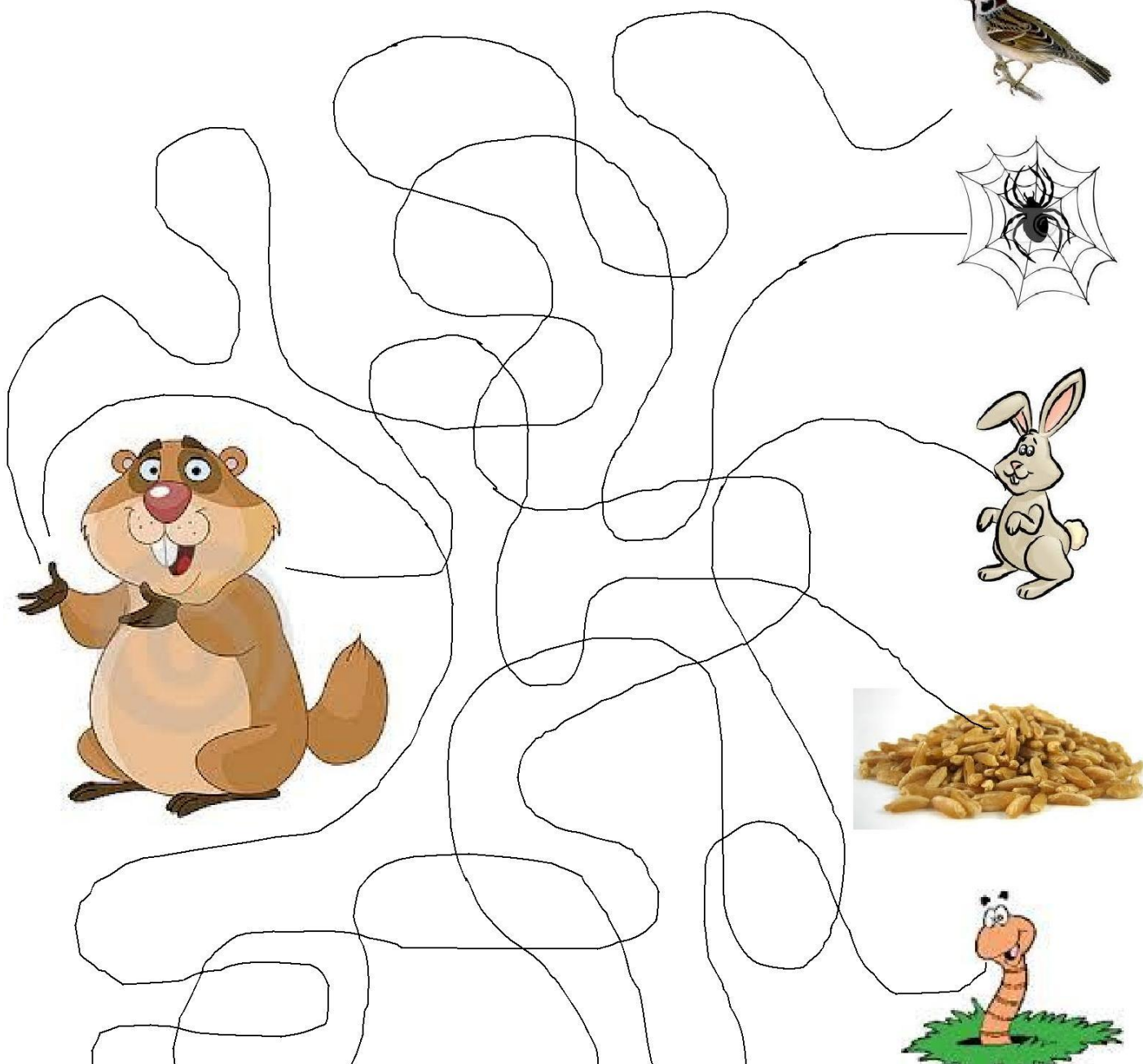
Kana avel o jevend o svišťa vrchovská tatranská phanden o cheva andro lengre khera u savori svišťengri famel'ija pes thovel jekh paš avereste u peren andre hibernacia. Oda hin, hoj lengro jilo marel polokhes u lengro ta'ipen hino ajso sar o vzduchoskro ta'ipen.

Le svišťen chan o orli, no the o rysy u liški. O svišťos šaj te chal but chaben, soske kamel te kidel so nekh buter žiros tele cipa, savo les l'ikerel jevende.

U ola hine o than, kaj dživen o sviešťa.

ÚLOHA/So te kerel

Ak zistíš, ktoré motúziky vedú v svišť'ovi, dozvieš sa či sa svišť' najčastejšie živí./
Te arakhes o dora, save džan ki o svišť'os, sikhľoha, so nekh buter chal.

Riešenie: Svišť sa živí :

2. Keď prichádza hlad

Povedali sme si niečo o zvieratkách, ktoré zimu prečkajú v úkryte svojich brlohov a ješť počas zimného spánku nepotrebujú, pretože žijú zo svojich tukových zásob.

Čo ale zvieratká, ktoré v zime nespia? Ak je tuhá zima a všetko v lese prikryje sneh, veru mnohé zvieratká majú čo robiť, aby si v takýchto podmienkach zaobstarali obživu.

Počas krutých mrazov zver obhrýza mladé vetvičky kríkov, často i mladé púčiky, a tak drevinu trvale poškodzuje a môže tak zastaviť rast stromu či kríka na dlhé obdobie. Inokedy zas obhrýza kmene stromov, pričom na ňom ostávajú otlačky zubov. Najviac im chutia kmene topoľov, vrb, ale nepohrdnú ani jedľou či smrekom. Lesníci sa snažia preto chrániť stromy rôznymi spôsobmi. Obaľujú kmene stromov pletivom, alebo okolo malých stromčekov stavajú drôtené ohradu. No nestarajú sa len o stromy.

V prvom rade sa musia postarať o zvieratká. A tak im lesníci spolu s poľovníkmi stavajú v lesoch kŕmidlá. Do tých im počas celej zimy nosia potravu vhodnú pre rôzne druhy zvierat. Pravidelne ich kontrolujú a potravu dopĺňajú. Do drevených válovov im sypú rôzne druhy zrna (jačmeň, kukuricu, ovos), žalude, ale aj gaštany, ktoré v jeseni nazbierali.

Pre jelene a srny prinášajú do lesa seno, sušenú d'atelinu. Ak nie je veľmi tuhá zima prinášajú im aj dužinaté ovocie a zeleninu, ako sú zemiaky, repu, mrkvu.

2.Kana avel e bokh

Phend'am amenge vareso pal o džvirini, save predživen o jevend garude andro lengre kherora u na kampil lenge te chal kana jevende soven, soske len l'ikerel o lengro žiros.

So pal o džvirini, save jevende na soven? Te hino o zoralo šil u savoro andro veš učharel jiv, but džvirini musaj phares te rodel o chaben.

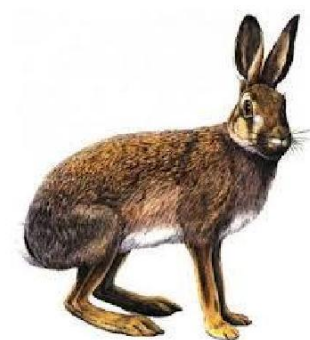
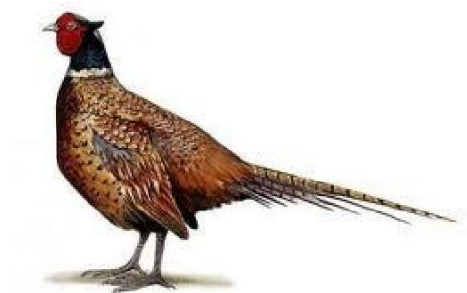
Kana hin baro šil o džvirini danderen andro terne vetvički pro kandre, buterval the o terne pučki u avka keren na mišto le kaštenge u šaj te ačhaven o bararipen le kašteskro vaj kandrosko pre but. Vaj danderen o kašta, mukhen odoj o randipena le dandendar. Nekh buter kamen te chal o topoľa, o vrbi, no the e jedľa vaj smrekos. O lesníka kamen vaš od ate arakhel o kašta bute dromenca. Pařaren o kašta andro pleřivo, vaj paš o cikne kaštora ačhaven o dora. Na na dikhen ča pal o kašta.

Jekh to musaj te kerel pašal e džvirina. U avka lenge o lesníka jekhetane le pol'ovňikenca andro veša ačhaven o thana vaš o lengro chaben. Andre lende lenge jevende anen o chaben vaš o but džvirini. Sakovar len kontrolinen u den andre o chaben, kana imar nane. Andro kaštune balane lenge čhiven d'iv (jačmeň, kukurica, ovos), o žalud'i no the o gaštani, save opre kidle andro jesos.

Le jeleňenge the srnenge anen andro veš e phus, šuki d'ařel'ina. Te nane but zoralo šil anen lenge the o dužinata ovocie the zeleňina, sar hine o phuvale, e repa, o repaňa.

ÚLOHA/So te kerel

Prirad' k zvieratku vhodnú potravu./ Thov paľ e
džvirina oda, so chal

3. Soľ nad zlato

Neveril by si, ale rozprávka Soľ nad zlato nevznikla len tak náhodou. Bez soli by sme nedokázali žiť my, ale ani zvieratá. Či už sú to jelene, srny, diviaky, daniely či muflóny, zvykli si v zime nielen na prikrмлиvanie senom, zrnom, ovocím či zeleninou. Ku krmidlám im lesníci ukladajú aj soľ. Mnohým z nich počas zimy zachráni aj život. Soľ je totiž veľmi dôležitá na doplnenie minerálnych látok v tele zvieratka.

Nie je to ale soľ, akú bežne používame my ľudia v kuchyni. Chutí síce rovnako, ale vyzerá, ako vidíš aj na obrázku na prvý pohľad inak.

O lon buter sar somnakaj

Na pa'ahas, aľe e paramisi O lon buter sar somnakaj pes na ker'das ča avka. Bi o loneskro našťi dživahas amen, no aňi o džvirini. Te oda hine o jeleňi, o srni, o dziva bale, o Daniela vaj mufloni, sikhade hine hoj jevende chuden na ča e phus, o d'iv, ovocie vaj zeleňina. Ki o lengre thana vaš o chaben lenge o lesňika thoven the lon. But lender oda arakhel jevende lengro džvipen. O lon hino but važno soske anel andre džvirina o mineral.

Oda nane ajso lon, sar hin amen, le manušen andre kuchňa. O izos hino sajekh, no avri diťhol avka, sar dikhes pro obrazkos – aver, pro jekh to dikhiben.

Jej názov sa skrýva v tajničke./ lakro nav hino andre tajňička

1. budova pre veriacich

2. tropické ovocie

3. rada chytá myši

4. obyvateľ severného pólu

5. striháme nimi

6. ozdoba na zápästie

7. súhlas

8. vyúdený kus mäsa

9. pomôcka na čítanie

10. smútok, žalosť

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

Je to _____.

4. Vyrobneme si vtáčiu búdku

V zime by sme nemali zabúdať ani na vtáčiky. Tie nám na od jari do jesene spríjemňujú svojim spevom chvíle v lese či na záhradke, no sú aj veľkými pomocníkmi v boji proti

škodcom. Ak niekto začne vtáky prikrmovať, mal by tak robiť po celú zimu. Vtáky si totiž na to zvyknú a ak im niekto prestane dlhší čas sypať ďalšiu potravu, vyhladujú sa a môžu uhynúť. Do kŕmidiel netreba dávať vodu. Vtáčiky v zime vodu nepijú, postačí im tá, ktorá je v potrave, prípadne v dužinatých plodoch. Ak však vodu pri kŕmidle nájdú, vykúpu sa v nej a ak mrzne, zahynú. Aj ty si už určite niekde videl vtáčiu búdku. Buď v obchode, alebo aj niekde u susedov zavesenú na strome.

Milovníci vtáčikov vedia vyrobiť vtáčiu búdku aj z plastovej fľaše., kúska dreva či z vypitého kokosového orecha. Stačí len trocha fantázie a búdku je na svete. Potom už len nasypať za hrst' ryže, maku, slnečnicových, alebo ľanových semienok. Pochúťkou pre vtáčiky je i roztopený loj so semienkami stuhnutý a zavesený v plastovom poháriku.

POZOR!

Nikdy nesmieme kŕmiť vtáčiky zvyškami od nášho obeda, či čerstvým chlebíkom. Mohol by sa im v brušku zlepiť, a tak by im to viac uškodilo, ako pomohlo.

Keras e čiriklenge o kheroro

Jevende našti te bisteras aňi pal o čirikle. Ola amenge angle ňilajeskro dži ko jesos šukares gil'aven andro veš vaj pre bar, no the amenge bares pomožinen te marel le škodce. Te vareko chudela te del o chaben le čiriklenge, musaj oda te kerel calo jevend. O čirikle pen pre oda sikhaven u te lenge vareko buter na čhivel o chaben, bokhatar šaj te meren. Andro chabnaskre thana lenge na kampil te del o paňi. O čirikle jevende na pijen o pači, dosta lenge hin oda, so hin andro chaben, vaj andro dužinata plodi. Te varesavo paňi paš o chabnaskro than arakhen, thoven pen andre u te hin baro šil, fad'inen. The tu imar musaj salas te dikhel varekaj o čiriklengro kheroro. Vaj andre skl'epa, vaj varekaj ki o susedi sar figinel pro kašt.

Ola, so kamen le čiriklen, džanen te kerel le čiriklenge o kheroro the andal e plastovo fľaška, kotororo kašt vaj o čučo kokosovo pendech. Dosta hin ča sikra fantasia u o kheroro hino pro svetos. Palis č ate čhivel sikra riskaša, makos, slnečnicova vaj ľanova semienki. O čiriklore but kamen the o lojos le semienkenca, zoralo u figindo andro plastovo poharicis.

POZORIS!

*Ňikana ten a čhivas le čiriklorenge vareso amare chabnastar, dilostar vaj čerstvo mareha.
Oda lenge šaj andro per savoro te l'epinel andre u oda lenge butet doš kerela, sar pomoc.*

VTÁČIE BÚDKY

Podme si jednu vtáčiu búdku vyrobiť.

Budeme potrebovať:

- prázdnu fľašu od ľubovoľného nápoja
- orezávač
- lepiacu pásku
- na zavesenie sa hodí kúsok špagátu a nejaký kliniec, ktorým urobíte dierku do vrchnáka

Postup:

Vezmeme si čistú prázdnu fľašu. Odstránime z nej nálepku. Poprobíme nejakého dospelého, aby nám orezávačom vyrezal otvor, cez ktorý budú vtáky zobat'. Na kŕmidle by mal byť otvor asi tak 7cm v priemere, aby vtáky mohli pohodlne vojsť až dnu, aby si vzali zrnká. Okraje musíme začistiť - najlepšie pomocou lepiacej pásky, aby sa vtáky neporanili na ostrých hranách.

Ak chceme, môžeme ešte fľašu rôzne ozdobiť. Napríklad farebnou lepiacou páskou. Ešte musíme kŕmidlo zavesiť:

Do vrchnáka urobíme dierku. Najlepšie pomocou rozpáleného klinca, alebo pomocou vrtáka. Znova poprosíme nejakého dospeláka.

Cez dierku prevlečieme špagátik (alebo drôtik) a vnútri zabezpečíme uzlíkom. Ak je väčší otvor, takže by uzlík prepadával, pomôžeme si koráľkou alebo kúskom drevka, ktorý uviažeme vnútri fľaše.

A naša búdku je hotová.

Avas te kerel jekh čiriklorengro kheroro.

Budeme potrebovať:

- *prázdnu fľašu od ľubovoľného nápoja*
- *orezávač*
- *lepiacu pásku*
- *na zavesenie sa hodí kúsok špagátu a nejaký klinec, ktorým urobíte dierku do vrchnáka*

Kampela amenge:

- *jekh čučí fľaška save kamas pijibnastar*
- *o orezavačis*
- *e l'epiaco paska*
- *te figinel pro vareso, kotor dori vaj o karfin, soha kereha e chev andro opruno*

sar te kerel:

Las e žuži čučí fľaška. Cirdas tele e nalepka. Mangas varesave bare dženes, hoj amenge le orezavačiha te čhinel avri e chev, prekal savi o čirikle chana. Pro krmdilos musaj te avel e chev ki o 7cm bari, hoj o čirikle šaj te džan andre, hoj te chan o d'iv. Paš e chev l'epinas e l'epiaco paska, hoj pen o čirikle ten a čhinen pro kucimen chev.

Te kamas, šaj vareso šukar pre fľaška te kerel. Sar te thovel opre e farebno l'epiaco paska. Mekh o krmidlo musaj opre te figinel:

Andro opruno keras e chevori. Nekh feder le kerado karfineha, vaj le vrtakoha. Pašis mangas varesave bared dženes.

A naša búdka je hotová.

Prekal e chevori cirdas e dori u phandas la Andre. The e chev hiňi barederho o guzlos Perel avri, pomožinela amenge o mirikloro vaj kotor kaštoro, savo phandas andre e fľaška.

5. Osemsmerovka / E ochtodromeskri

V nasledujúcej osemsmerovke vyhľadaj názvy najčastejšie prikrmovaných vtákov u nás na Slovensku.

Po vyškrtaní všetkých názvov ti neprečiarknuté písmená doplnia vetu, ktorá je pod osemsmerovkou.

Andre kadi ochtodromeskri rode o nava le čiriklengre, savenge nekh buter thovas te chal ke amende pre Slovaťiko.

Kana škrtines avri savore nava, o l'iteri, so ačhen, dena o lav andre veta, savi hiňi tele ochtodromeskri

S	Ý	K	O	R	K	A	A
Č	D	Z	O	R	D	H	K
Í	S	K	B	R	R	R	N
Ž	T	G	R	Ľ	O	D	E
I	E	Z	H	E	Á	L	I
K	H	E	L	T	H	I	V
S	L	L	Í	A	Ý	Č	R
N	Í	G	K	Ď	Ľ	K	E
A	K	N	I	P	E	A	Č

ČÍŽIK, ĎATEĽ, STEHLÍK, ČERVIEŇKA, SÝKORKA, PINKA,
DROZD, HÝĽ, HRDLÍČKA, OROL, GLEZG, BRHLÍK,

Tajnička:

Pozorovanie vtákov pri kŕmidlách je _____ divadlo.

6. Stopy v snehu/ O uštara andro jiv

V lese možno v zime v snehu pozorovať stopy rôznych zvierat. Spoznáš ich?

Vypočítaj nasledujúce matematické príklady. Potom zorad' výsledky do tabuľky od najmenšieho čísla po najväčšie zaradom pod názvy vtákov.

Zistíš, ktoré stopy patria ktorému.

*Andro veš jevende šaj te dikhel but džvirinenge uštara andro jiv. Prindžares len?
Rachin avri ola matematikane prikladi. Palis de o visledki andre tabul'ka le nekh cikne
gendestar ki o nekh bareder tel o čiriklengre nava.*

Bažant obyčajný

Vrabc domový

Vrana čierna

Kačica divá

39

16

52

3

VRANA
ČIERNA	VRABEC
DOMOVÝ	BAŽANT
OBYČAJNÝ	KAČICA
DIVÁ

$$50 + 50 - 40 - 8 =$$

$$17 + 15 - 29 =$$

$$33 + 33 - 50 =$$

$$100 - 20 - 50 + 9 =$$

7. Básničky o zvieratkách v zime/ O basňički pal o džvirini jevende

ÚLOHA/So te kerel

Vyhľadaj v nasledujúcich básničkách názvy všetkých spomínaných zvieratiek.
Andro basňički rode o nava savore džvirinengre, so pes pal lende vakerelas.

Kto tu skákal, hop a hop?

Sneh nám povie podľa stôp:

Chodila tu zrána,
chodila tu vrana.

Sedí vrabec na drôte, vysmieva sa robote,
Čimčara, čimčara, že sa o nič nestará.

Prišla zima, veľká psota, piští vrabec spoza
plota: „Čimčara, čimčara, kto sa o mňa postará?“

My sme múdre sovičky, chodíme do školičky. Učíme sa krásne básničky a vieme spievať aj pesničky.

Celý deň sa pekne hráme, vždy si navzájom pomáhame.
Preto každý z nás má škôlku rád, je nám dobrý kamarát.

Kačka

Chodí kačka peši
málo ju to teší.

Do vody pchá zobáčik
hľadá peniaz na vláčik.

8. Omaľovanky/ Vareso te maľinel

Pred sebou máš najfarebnejšie vtáčiky zimujúce u nás na Slovensku. Skús vyfarbiť každého podľa priloženého vzoru.

*Angle tute hine o nekh buter farebna čiriklore, so jevende ačhen ke amende pre Slovaťiko.
Maľin len avri avka, sar dikhes pro obrazkos.*

SÝKORKA BIELOLÍCA

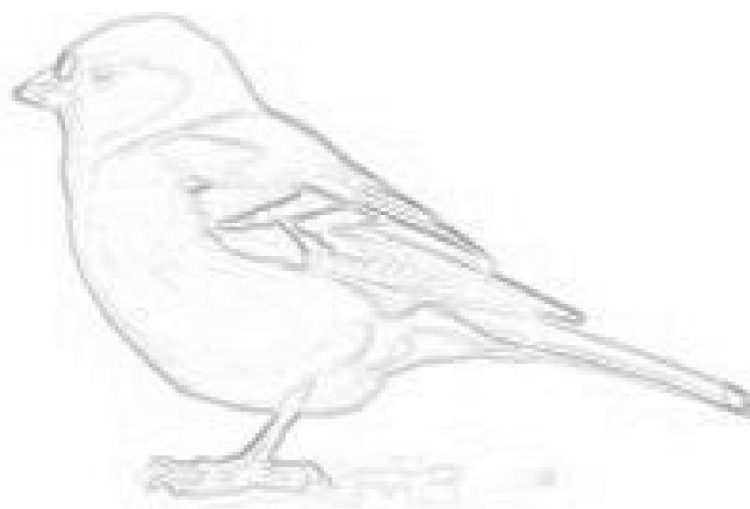
HÝL LESNÝ

ĎATEĽ VEĽKÝ

SLÁVIK ČERVIEŇKA

PINKA LESNÁ

Zdroje a použitá literatúra

Džungľa – zima 2013, časopis pre včielky a vlčatá

Džungľa – jeseň 2013, časopis pre včielky a vlčatá

<https://www.google.sk/search?q=hýľ&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=yVd> 22.5.2014

<https://www.google.sk/#q=h%C3%BD%C4%BE> 18.5.2014

<http://www.alinka.sk/c/zvieratka-v-zime-5422.html> 18.5.2014

